

4. SØNDAG ETTER PINSE
Tor Martin Synnes
Dåpsgudstjeneste
Fjellhamar kirke søndag 8. juni 2008

Lukas 15,11-32

PREKEN

1. INNLEDNING

- ✓ Da er det tid for en ekte klassiker. Lignelsen om den bortkomne sønn. En fortelling om en far og hans to sønner. Det er noe av det mest kjent og kjæreste fra bibelen. Noe av det vakreste som Jesus fortalte.
- ✓ Situasjonen er en anklage mot Jesus fra fariseerne og de skriftlærde. En anklage Jesus stadig ble møtt med av disse. At Jesus er tollere og synderes venn. Jesus provoserte kraftig med sine urene og uhellige bekjentskaper. Han til og med spiste sammen med dem.
- ✓ Da forteller Jesus klassikeren om en far og hans to sønner. Den bortkomne sønn.

2. BIBELTEKSTEN

- ✓ Lukas 15,11-24 (32) utenat.
  - Variasjon 1 – når sønnen ber om arven: Le, hva sa du, er du seriøs?, hva skal jeg leve av, mener du jeg er klar for graven eller?
  - Variasjon 2 – når sønnen kommer til seg selv: Aldri i livet om jeg gå hjem, bedre å gjøre det slutt (kniv)
  - Variasjon 3 – når faren kaster seg om halsen: Slår til han, hva er det du tror?, bare å komme hjem nå som du er helt blakk?, ryktene har gått, horebuk og fyllfant, svinepasser!, skam og vanære for hele familien

3. VARIASJON 1

- ✓ Første variasjonen jeg laget var når yngste sønnen ber om sin del av formuen.
  - Mens faren er i live! Ville vi gjort det i dag? Gått til våre foreldre mens de levde og bedt om å få hele vår del av arven? Man gjør ikke sånn. Det tar seg ikke ut.
  - Men den yngste sønnen gjør det. Ber om sin del av formuen. Det ville vært helt naturlig om faren avviste det. Men faren gjør ikke det. Han skifter eiendommen sin mellom dem, og gir halvdelen til denne yngste sønnen.
- ✓ Det som da skjer er egentlig veldig dramatisk: Den yngste sønnen selger arven sin, drar langt bort og sløser alt bort i et vilt liv.
  - Det siste er minst viktig. Det at han levde et vilt liv og sløser bort hele formuen.
  - Det som er dramatisk er hvordan han brått og brutalt bryter med alt og alle som sto han nær. Han selger farsarven uten å blunke og bryter med alt faren har bygd opp. Han bryter med sitt folk og land, Israel, som gjennom et sterkt samhold holdt fast på Israels folkets tro og identitet. Den yngste sønnens salg av arven og liv i et fremmed land, kultur og tro er sjokkerende. Særlig for faren må dette ha gitt mye smerte og sorg og vært ydmykende.
  - Den nærmeste parallell jeg kan tenke meg i dag er hvis en av våre barn, f eks en av de søte dåpsbarna, og helst en jente, konverterte til en fundamentalistisk muslimsk gruppe, flyttet til Bagdad eller Kabul, og meldte seg som selvmordsbomber.
  - Toppen av elendigheten for den yngste sønnen er at han må passe svin og spise maten deres. Verre kan det ikke bli for fariseerne som hører på. Svin er urenheten selv og å passe dem og spise maten deres. Æsj, ass!

4. VARIASJON 2

- ✓ Andre variasjon jeg laget var når det fortelles at den yngste sønnen kom til seg selv. For han innebar det vel at svineriet ble tydelig for han.
  - Han hadde sikkert tenkt at han hadde så mye penger at han ville ha det fett hele livet. Men nå ble elendigheten hans rent økonomisk så tydelig at han kunne ikke lure seg selv lenger. Han var fullstendig blakk og nødlidende.
  - Sosialt sett var han helt "lost". Venneløs, familieløs, en fattig og verdiløs innvandrer i et fremmed land og kultur.
  - Han var uten verdighet og selvspekt. Han som hadde kastet vrak på hele sin arv, identitet og historie fra sin familie og sitt folk og satset alt på å gå sin egen vei, sto nå helt avkledd og fortapt. Skamfull og alene.
- ✓ Da kom han til seg selv.
  - Han erkjente sin bortkomne, håpløse situasjon. Sin egen elendige og selvforskyldte situasjon. Han så sannheten i øynene. Og hva gjør han da? Han kunne lett ha tenkt: Jeg er en taper, jeg kan aldri i livet dra hjem igjen til faren min. Det er bedre å gjøre det slutt. Det er ikke noe liv og det er ingen vei ut av det.
  - Han gjorde ikke det. Han tenkte at livet som sønn hjem hos faren med den verdighet, de rettighetene og den velstanden det innebar, det var selvsagt over. Men arbeidskarene hadde det også godt hos faren. Det visste han. Og kanskje kunne han få være som en av dem. Det var verdt å ta sjansen. Kanskje ville hans egentlige identitet som sønn gjøre at faren kunne akseptere han som en av sine arbeidskarere.

4. Å KOMME TIL SEG SELV

- ✓ Å komme til seg selv. En kan jo filosofere hva som ligger i det. Men det er et vakkert og beskrivende uttrykk. Jeg tenker det rommer noen sånne korsveier i livet som jeg tror vi alle har. Hvor vi plutselig ser ting klart, hvor de store linjene i livet vårt blir veldig tydelig, hvor vi med mer eller mindre smerte må erkjenne hvilken situasjon vi er i. Slike korsveier kan oppstå på mange måter, men la meg nevne noen.
  - Når vi får et lite barn i hendene. En del perspektiver kan bli snudd helt rundt. Prioriteringer, verdier, tradisjoner og tro kommer plutselig i et helt annet lys.
  - Kanskje har man prøvd en del ting i livet og kjenner seg trøtt av det. Litt desillusjonert. Hva nå – hvem er jeg, hva vil jeg, hva er meningen?
  - Kanskje har man fått mulighet til å realisere en drøm man har hatt lenge. En spennende jobb, kjøpe seg stor motorsykkle, en spesiell reise, en slankekur. Også sitter man der etterpå og tenker: Var det alt? Og den tomhetsfølelsen man håpet drømmen skulle dekke er der jammen enda.
  - Et samlivsbrudd. Dette gikk ikke. Hva kan da gå? Er jeg helt umulig? Hva skjer nå?
  - Noen får det kanskje når et dødsfall plutselig inntreffer i den nære familie. Hva er egentlig viktig i dette livet? Prioriteringer endres.
- ✓ Disse komme-til-seg-selv-situasjonene, er ofte avgjørende korsveier i livet. Hvordan møter vi de? Hvilke valg gjør vi da?
- ✓ I dag har vi døpt disse tre. Da ble de Guds barn. Som alle vi som er døpt ble i dåpen. Da fikk vi arverett til mye. Til en himmel, til tilgivelse og kjærlighet, til å leve med en tillit om at Gud han som har skapt meg vil være med meg alle dager. Det vil resten av livet være vår identitet, noe vi alltid kan komme tilbake til. Noe vi alltid er. Døpt til å være Guds barn.
- ✓ Så kan jo livet føre oss mange steder av gårde. For noen også ut i et vilt liv. Men for de fleste av oss ut i et vanlig liv med utdanning, jobb, venner, egen familie, hobbyer, sorg og glede, hverdag og fest. Og dåpen og Gud, Guds barn, kan lett gli vekk i vår tanke og bevissthet.
- ✓ Men så kommer det en korsvei hvor en kommer til seg selv. Hva gjør vi da? Den yngste og bortkomne sønnen hadde et viktig valg å gjøre. Skal jeg nærme meg det jeg egentlig

kommer fra, eller skal jeg ikke? Dåpsbarna og alle som er døpt har en plass hos Gud, vår gode Far. Korsveiene i livet er gitt oss dåpsbarn, tror jeg, for å velge å nærme oss det som holder gjennom alt som skjer i et langt liv, døden inkludert.

5. VARIASJON 3

- Den siste variasjonen min er møtet mellom den yngste sønnen og faren
- Den yngste sønnen drar hjemover. Faren ser han og løper han i møte. Det ville vært forståelig om han var sint og bitter. Såret over sønnens brutale vraking av alt han hadde bygd opp, opprørt og bitter over all skammen og ydmykelsen han hadde påført familien og særlig han som far, sint over hvordan han hadde sløst bort alt i utagerende festing og nå kommer hjem som en selvforskyldt fattig og æreløs fest- og nattelivskonge.
- Men denne faren holder ut alt dette. Han synes inderlig synd på sin kjære sønn som endelig kommer hjem. Han løper han i møte og kysser han i ren glede. Har ikke tid til å høre sønnens beklagelse ferdig før han beordrer han kledd på nytt og gjøkalven slaktet. Festen og gleden er uforbeholden. Ingen ransakende spørsmål. Ingen alvorsprat og forklaringer. Ingen straffereaksjoner eller noe slags dveling ved det som er skjedd. Fest og glede. For sønnen som var død er blitt levende. Han som er kommet bort, er funnet igjen. Det betyr mer enn alt annet.
- Han tar ikke bort Alvoret i sønnens handlinger. Den bortkomne sønnen hadde ikke bare kommet bort, men han var død. Nettopp fordi det var så alvorlig blir gleden over hjemkomsten så stor.

6. FAREN - HVOR FINNER JEG HAN?

- Ofte kan det komme til seg selv også være starten på at man egentlig leter etter noe. Savner noe. Kanskje noe som er større enn seg selv. Noe som kan gi mening. En tro. Gud. Hvem er han og hvordan kan jeg finne han?
- Jeg håper alle vi som er her, ja, alle mennesker, og særlig alle dåpsbarn, kan ha med oss gjennom livet denne historien om den bortkomne sønn. Om han som ved en svær korsvei i livet, hvor han kom til seg selv, valgte å nærme seg der han hørte til. Men aller mest håper jeg vi kan leve med bildet av faren som venter. Som ikke kan vente med å tilgi, gi ny muligheter, og lage fest for barna sine som kommer hjem. Og barna hans er alle jordens barn. Det står en og venter på oss. Du finner han i dåpen, og deretter finner du han i ditt hjerte. Du finner han i bibelens fortellinger og ord, du finner han når du blir stille og ber, du finner han i kirken – i møte med andre som tror. Faren som venter. Moralsk standard og antall kirkebesøk betyr ingenting. Han tar i mot alle.